

קול קורא לפיתוח מסגרות ניצוץ - הכנה לשירות צבאי לצעירים וצעירות במצבי סיכון

המוסד לביטוח לאומי באמצעות הקרן לילדים ונוער בסיכון ומשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים; שירות נוצץ, מזמינים גופים ציבוריים (עמותות וחברות לתועלות הציבור) להגיש בקשות לסיוע בפיתוח מסגרות ניצוץ – הכנה לשירות צבאי לצעירים וצעירות במצבי סיכון.

בקשות לסיוע יש להגיש באופן מקוון באמצעות פורטל מפת"ח (מערכת לפיתוח תכניות חברתיות) של קרנות הביטוח הלאומי, עד לתאריך 27/02/18 בצירוף כלל המסמכים הנדרשים. הסבר על תהליך ההגשה בהמשך המסמך.

נציגי הקרן והמשרד יערכו סינון ראשוני לבקשות לבחינת עמידה בתנאי הסף. בקשות שיעמדו בתנאי הסף ייבדקו לאור מדדים להערכת איכות הבקשה וסדרי העדיפויות שיקבעו על ידי הנציגים, בהתאם לתהליך ההערכה. סיוע יינתן לבקשות עד לניצול התקציב.

להלן מפורטים: (1) רקע, רציונל, אוכלוסיות יעד ומטרות, (2) גובה הסיוע, (3) תנאי סף, (4) עדיפויות, (5) דרישות נוספות, (6) תהליך הטיפול והערכת הבקשה, (7) אופן הגשת הבקשה, (8) כתובת לשאלות ויצירת קשר

1. רקע, רציונל, אוכלוסיית יעד ומטרות

קיימות מספר מסגרות הכנה לשירות צבאי. המוכרת והבולטת בניהן היא מכינה קדם צבאית, שהינה "מסגרת חינוכית המיועדת בעיקרה למיועדים לשירות ביטחון (מלש"בים), ושמתרתיה הכנת החניכים לשירות משמעותי בצבא הגנה לישראל וחינוך למעורבות חברתית ואזרחית" (חוק המכינות הקדם צבאיות). המכינות הקדם צבאיות הוקמו במטרה להצמיח אזרחים אשר רואים עצמם כחלק משמעותי מהחברה ובעלי יכולת השפעה על עיצובה, מתוך נכונות לשאת במשימות ובאתגרים הלאומיים בתחומי הביטחון, החברה, החינוך ועוד.

בישראל פועלות כיום 54 מכינות קדם צבאיות מוכרות ומאושרות ע"י משרד הביטחון ומשרד החינוך, 24 מהן מיועדות לבוגרי החינוך הציוני - דתי ו- 30 מהן הן מכינות כלליות – חילוניות. כולן מסגרות בהן פועלת תכנית בהיקף של 10 חודשים, הכוללת שילוב ייחודי בין לימודים, עבודה קהילתית וחיי קבוצה. כמו כן, קיימת, מזה 30 שנים,

תוכנית צל"ש – צעירות לשרות, תוכנית המכינה צעירות בסיכון לשרות צבאי, תוך כדי שילובן בהכשרה מקצועית, זאת בנוסף למכינות ממודל "אופק"-חצי שנתיות.

על פי נתוני צה"ל, כ- 50% מבני נוער במצבי סיכון וכ- 85% מבנות הנוער במצבי סיכון אינם מתגייסים לצבא או אינם מסיימים שירות צבאי מלא. 50% מבני הנוער הנושרים משירותם הצבאי, נושרים בשנה הראשונה לשירותם.

במחקרים שונים, נמצא כי צעירים בסיכון שאינם מתגייסים לצבא או מתקשים להשלים את שירות החובה שלהם, נמצאו בעמדת נחיתות בהמשך חייהם בהשוואה לעמיתיהם ששירתו בצבא. עוד נטען, כי עבור קבוצות אוכלוסייה מוחלשות, בהן צעירים בסיכון, הצבא מהווה הזדמנות להשתייך למסגרת נורמטיבית ולהשתלבות עתידית במסגרות לימודים ובשוק העבודה, וכן עשוי לספק רשת קשרים חברתית שיכולה לסייע להשתלבות עתידית ולסייע בשיפור הביטחון העצמי.

במהלך השנים, שולבו במספר מכינות צעירים במצבי סיכון, צעירים אשר נמצאו בתהליכי נשירה גלויה או סמויה ממסגרות חינוך פורמליות, חלקם מעורבים בפלילים או נמצאים בשוליים החברתיים, וחלקם בעלי פטור משירות צבאי. המכינות הללו פתחו את שעריהן לאוכלוסיית צעירים בסיכון מתוך הכרה בעובדת היות השירות הצבאי תקופה מכרעת ובעלת השפעה רבה להצלחה בחיים האזרחיים בארץ, והיותו גשר חברתי מקשר המקנה הזדמנויות שונות ומגוונות למינוף יכולות וכישורים בינאישיים של הצעירים המצטרפים לשורותיו.

עם זאת, להערכת השירות לנוער צעירות וצעירים במשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, קיימת אוכלוסייה נרחבת של צעירים וצעירות במצבי סיכון בגילאי גיוס לשירות צבאי, בעלי חסמים לגיוס, נתונים נמוכים, אי מוכנות, בעלי פטור משירות, המבקשים להתגייס ולהשלים שירות משמעותי כחלק מהשתלבותם הנורמטיבית בחברה הישראלית - אך אינם משולבים כיום במכינות הקיימות, הן בשל אי התאמה לאופי המכינות הקיים והן בשל העדר מקומות פנויים.

לפיכך, מבקשים הגופים, לפתח ולהקים מודל חדש של מסגרות ניצוץ – הכנה לשרות צבאי לצעירים וצעירות במצבי סיכון, המיועדות בעיקרן לצעירים המטופלים בשירותי הרווחה או לצעירים המנותקים מכל מסגרת חינוכית וטיפולית, חלקם בעלי סיכוי נמוך להשתלב בשירות משמעותי, או לשרוד מהלך שירות מלא, וחלקם בעלי פטור משירות.

המודל המוצע יכלול בין היתר תשומה משמעותית של הכשרה מקצועית, מוכרת על ידי זרוע העבודה במשרד הרווחה, בזיקה לצרכי המסגרת הצבאית ולעולם העבודה.

הרכיב התוספתי של הכשרה מקצועית בתקופת השהות במסגרת, יאפשר לאותם צעירים וצעירות הזדמנות ייחודית לרכישת מקצוע ולפיתוח המסוגלות התעסוקתית במהלך התקופה, וכן יסייע בין היתר בהשתלבות עתידית בעולם העבודה וקידום המוביליות החברתית.

אוכלוסיית יעד:

צעירים וצעירות בני 18-20, שהוגדרו במצבי סיכון ומצוקה כתוצאה מהיעדר עורף משפחתי, נשירה גלויה או סמויה ממערכות לימודים פורמליות, ניתוק ממסגרות נורמטיביות, מעורבות בפלילים, הימצאות בשוליים וקושי להשתלב במערכות הצבא/שירות לאומי/ אזרחי, העומדים לפני גיוסם לצה"ל או לחילופין אלה שקיבלו פטור משירות.

מטרות:

1. הכנה לקראת שירות משמעותי והגברת המוטיבציה לשירות מלא.
2. רכישת ארגז כלים להעצמה אישית ולהתמודדות עם חסמים אישיים לקראת מיצוי הפוטנציאל האישי, להתמודדויות עם חיי קבוצה וקהילה ולפיתוח תחושת אחריות חברתית ולאומית.
3. הכנה להשתלבות בעולם העבודה באמצעות הכשרה מקצועית דרך עידוד יוזמה ויצירת מוטיבציה להשתלבות בעולם העבודה, פיתוח תחושת אחריות ורכישת תחושת מסוגלות תעסוקתית.

2. מודל העבודה

מיון והערכה

המועמדים להשתלב במסגרת יעברו תהליך מיון וקליטה ע"י צוות המסגרת בשיתוף העובדים הסוציאליים בקהילה.

רכיבי המודל

- **הכנה לצה"ל** - היכרות עם העולם הצבאי וערכיו, העברת תכנים רלוונטיים הנוגעים לשירות הצבאי, הכנה מנטלית למסגרת הצבאית ולמאפייניה, הסתגלות למשמעת צבאית ולקבלת מרות, סיורים ומפגשים עם אנשי צבא ושיפור הכושר הגופני כמרכיב נלווה לשירות משמעותי בצבא.

- **הכשרה מקצועית** – הכשרה מקצועית לצורך פיתוח המסוגלות התעסוקתית, רכישת ערכי והרגלי עבודה, פיתוח תחושת מסוגלות וערך עצמי, רכישת הרגלי שגרה נורמטיביים וכהמשך ישיר פיתוח מוטיבציה להנעה אישית וחברתית ורכישת ידע מקצועי בתחום ספציפי.
- **חיי קבוצה וקהילה** – הקבוצה מהווה מרכיב חשוב בחיי המסגרת הן מהבחינה הרעיונית והן מבחינת המיומנויות הנרכשות תוך כדי החיים בקבוצה: תחושת שייכות, קבלה, יכולת להכיל את השונה, שיח עמוק וסובלני וכדומה. חיי קבוצה וקהילה יתקיימו תוך ליווי מקצועי של המדריכים באמצעות תהליך חניכה ומשוב ויאפשרו את תהליך הצמיחה של החניך ואת גיבוש זהותו, תוך דיאלוג בין העולם הפנימי של כל אחד מן החניכים לבין דיאלוג בקרב הפרטים בקבוצה ולבין הקבוצה כשלם.
- **למידת עמיתים** – קבוצת לימוד ודיון סביב תכנים של סוגיות זהותיות, ערכיות וחברתיות, אהבת הארץ, דילמות מוסריות בצה"ל, מנהיגות ומנהיגים, קיום משותף ועוד. במסגרת הלמידה יתקיימו דיונים ובחלקם יתנסו החניכים במודל של למידה מבוססת פרויקטים.
הלמידה במסגרת זו תאפשר הליך צמיחה אישי וקבוצתי כחלק מהתפיסה ש"ידע הוא כוח".
- **התנסות התנדבותית** – לאורך השנה, החניכים יתנדבו במסגרות שונות כחלק מהתפתחותם אישית, לקראת היותם צעירים עצמאיים התורמים לחברה בה הם חיים. חווית ההתנדבות מאפשרת יכולת לראות את האחר, ליזום ולהוביל שינוי מתוך הבנה וניתוח של סיטואציות חברתיות מורכבות וכן תעצים את השייכות והאחריות החברתית.
- **סיוורים ומסעות** – לאורך שנת המסגרת החניכים יצאו לסיורים חברתיים שונים, במסגרתם יחשפו לקבוצות אוכלוסייה שונות בחברה הישראלית, להיסטוריה של החברה הישראלית ולאזורים גיאוגרפיים שונים במדינת ישראל. מעבר לתרומה שבהיכרות עם מאפייני המקום בו הם גרים ועם מורשתו, המסעות יאפשרו התבוננות פנימית והרחבת "האני" מעבר לגבולות המוכרים לחניכים וכן לחיזוק הזיקה לזהות היהודית ישראלית, אהבת הארץ ולתחושת השייכות לעם היהודי ככלל ולחברה הישראלית בפרט.
- **ליווי טיפולי** - כחלק מצוות המסגרת, יועסק/תועסק עובד/ת סוציאלית/ת לצורך ליווי החניכים בשלבי ההסתגלות למסגרת, ובמהלך שהותם במסגרת, תיווך עם גורמים שונים בקהילה לקידום שילובם בשירות צבאי, טיפול פרטני אשר יכלול פנייה

לגורמים מטפלים בקהילה בהתאם לצורך, וכן ליווי אישי לתמיכה והדרכה במידת הצורך, גם במהלך השרות הצבאי.

3. תקופה, שיעור וגובה הסיוע

- משך הסיוע הוא עד לשלוש שנות הפעלה במימון כוח האדם הייעודי לתוכנית וכן לפעילויות שוטפות ואחזקה שוטפת.
- מימון הקרן והמשרד יהיה בגובה 100% מסך העלות הכוללת של הפעלת המסגרת המוצעת.
- הגוף יתחייב לשאת בהוצאות הכוללות של העמדת המבנה וההצטיידות.
- גובה הסיוע יהא עד 1,200,000 ₪ לשנת פעילות. ייתכנו שינויים בתקרת הסיוע בכפוף לוועדת התעריפים של משרד הרווחה וועדות המוסד לביטוח לאומי.
- לימודי ההכשרה המקצועית ימומנו ע"י זרוע העבודה במשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, זאת בנוסף לגובה הסיוע המצוין לעיל.

4. תנאי סף* (היבטים שהם בגדר חובה)

רשאים להגיש הצעות לתכניות, אך ורק המציעים העומדים בתנאי הסף להלן.

- א. מגיש הבקשה הינו ארגון המאוגד כחוק בלבד, העומד בתנאים הבאים – מוסד ציבור (עמותה, ח"צ, הקדש, אגודה עותומאנית וכיוצא בזה) המחזיק באישור ניהול תקין בתוקף. לצורך עמידה בתנאי סף זה יש לצרף אישור ניהול תקין.
- ב. מגיש הבקשה צריך להיות בעל ניסיון מוכח של שלוש שנים לפחות בהפעלת מכינות המיועדות להכנה לשירות צבאי, המשלבות צעירים במצבי סיכון בשירות צבאי.
- ג. על מגיש הבקשה להתחייב להפעלת התכנית בהתאם למודל העבודה (מיון והערכה ורכיבי המודל). לצורך כך תוגש תכנית הפעלה מחייבת הכוללת התייחסות לכל אחד מרכיבי מודל העבודה. לצורך עמידה בתנאי סף זה יש לצרף את תכנית ההפעלה המופיעה בפורטל (לצפייה בטופס [לחצו כאן](#))
- ד. על מגיש הבקשה להגיש התחייבות להעמדת מבנה צמוד קרקע עם מרחב לפעילות חוץ לטובת המסגרת המוצעת, היכול לאכלס לפחות 25 חניכים. על המבנה המוצע להיות במרחק של עד 40 ק"מ מההכשרות המקצועיות הקיימות דרך זרוע העבודה במשרד העבודה, רווחה והשירותים החברתיים או לחילופין מבנה שיאפשר

במסגרתו, הבניית הכשרה מקצועית תחת זרוע העבודה. (לרשימת ההכשרות המקצועיות הקיימות [לחצו כאן](#)).

לצורך עמידה בתנאי סף זה יש לצרף את מסמך ההתחייבות להעמדת מבנה כולל המפרט הנדרש, בהמשך תהליך הבחינה תיבדק עמידה בפועל של תנאי זה. למסמך ההתחייבות [לחצו כאן](#).

*סיוע הקרנות כפוף להוראות חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995, התקנות והתקנונים של כל קרן, ובכל מקום בו תימצא סתירה בין הכתוב במסמך זה לבין הוראות החוק ו/או התקנות ו/או התקנונים – תגבר ידם של הקבוע בחוק, בתקנות ובתקנונים.

5. עדיפויות (היבטים שהם בגדר יתרון)

עדיפות תינתן:

- א. למסגרות שיפעלו ברשויות מקומיות מאשכולות למ"ס 4-1.
- ב. למגישים בעלי ניסיון משמעותי בשילוב צעירים במצבי סיכון בשירות צבאי.

6. דרישות נוספות

- א. יש להגיש את כל המסמכים הנדרשים, בהתאם למפורט במסמך ['תנאים ועקרונות פעולה'](#) של קרנות הביטוח הלאומי.
- ב. נדרשת התחייבות לקחת חלק בתהליכי איסוף, עדכון תיעוד ודיווח מידע אודות משתתפי התכנית והפעילויות המתבצעות במסגרת התכנית, לפי מתווה שיוגדר על ידי צוות המשרד ונציגי הקרן.
- ג. נדרשת השתתפות במחקר הערכה, או במערך מדידה אחר שיוחלט ע"י הקרן והמשרד.
- ד. תידרש בדיקה ייעודית של הארגון המגיש, במידה ומגיש הבקשה הינו ארגון שלא הגיש בעבר בקשות לסיוע מקרנות הביטוח הלאומי, או שנציגי הקרן והמשרד התרשמו כי יש צורך בכך במסגרת ניהול סיכונים שערכו לפרויקט המוצע.

7. תהליך הטיפול והערכת הבקשה

- א. נציגי הקרן והמשרד יערכו סינון ראשוני לבקשות לבחינת עמידה בתנאי הסף. בקשות שיעמדו בתנאי הסף ייבדקו לאור מימדים להערכת איכות הבקשה וסדרי העדיפויות שנקבעו.
- ב. בדיקת איכות הבקשה תיערך באמצעות כלי מיון שפותח על ידי הצוותים המקצועיים במוסד לביטוח לאומי ועל פי מימדי הערכה הבאים: הצורך בתכנית, אוכלוסיית יעד והיקף פעילות, מטרות תוצאות ומדדי הצלחה, יישומיות והיתכנות, יכולת הארגון לתמוך בתכנית.
- ג. סיוע יינתן לבקשות העומדות בתנאי הסף ובהתחשב באיכות הבקשות ובסדרי העדיפויות, ועד לניצול המלא של התקציב המיועד לקול הקורא.
- ד. מתן הסיוע מותנה באישור וועדות המוסד לביטוח הלאומי ומשרד העבודה והרווחה והשירותים החברתיים.
- ה. לאחר אישור הבקשה בוועדות המוסד והמשרד, הארגון יידרש לחתום על הסכם משפטי אשר יכלול התחייבויות בגין: פרסום, מחקר ובקרה; עיגון אבני דרך לפרויקט; אופן פריסת התשלומים.
- יובהר כי המוסד לביטוח לאומי ומשרד הרווחה והשירותים החברתיים אינם מתחייבים לקבל ו/או לממן כל בקשה שהיא.**

8. אופן הגשת הבקשה

בקשות לסיוע יש להגיש באופן מקוון באמצעות פורטל מפת"ח (מערכת לפיתוח תכניות חברתיות) של קרנות הביטוח הלאומי. לכניסה למערכת המקוונת [לחצו כאן](#).
לא יתקבלו בקשות שלא באמצעות הפורטל.

יש להגיש את הבקשות עד לתאריך 27/02/18 בצירוף כלל המסמכים הנדרשים

9. כתובת לשאלות ויצירת קשר

לרשות המגישים ולכל שאלה מקצועית ניתן לפנות לגב' מירב להב - שחף, מנהלת תכניות בקרן ילדים ונוער בסיכון במייל meravsh@nioi.gov.il.

- תשובות יועלו לאתר באופן מרוכז עד ה-9/02/18.
- תוכלו להיעזר במדריך המצורף בנוגע לאופן מילוי הטופס. אנו ממליצים לכם לקרוא מדריך זה לפני מילוי הטופס. המדריך כולל הסברים ודוגמאות שיקלו עליכם למלא את הטופס באופן מדויק. הקפדה על מילוי מדויק של סעיפי הטופס תקצר תהליכים

ותאפשר לנו לקבל תמונה טובה יותר של הפרויקט המוצע. לצפייה במדריך [לחצו כאן](#).

- לשאלות טכניות הנוגעות לשימוש בפורטל מפת"ח ניתן לפנות למר אלי אבישר במייל btlfundssup@gmail.com.

מומלץ לעקוב באתר האינטרנט של הקרנות אחר שינויים בלוחות זמנים הנוגעים לקול קורא זה.